

82 J. V. SNELLMAN – J. L. SNELLMAN 7., 12. & 13.VIII 1847

HUB, JVS handskriftssamling

Dresden d. 7 Augusti 1847.

Älskade min, saknade min egen, ljufva, goda Maka!

10 Jag börjar åter skrifva till Dig, emedan det är mig så tungt, och dock så lätt, så sorgset, och dock så gladt att tänka på Dig, emedan dessa tankar fylla min själ ständigt och det blir mig så ljuft att tala derom för Dig, så kärt att hoppas, att mina ord, min innerliga kärlek, min djupa saknad finna ett återsvar i Ditt hjerta. Gud i himlen, för hvilken ingen gömd tanke är fördold – inför Hans allseende öga kan jag bedyra, att jag gerna gerna vill lemna denna verld, hade jag icke Dig och våra barn, ja att jag likaså gerna vill dö för Din lycka, om jag visste, att mitt lif är eller skall blifva Din sorg. Goda, egna engla maka min. Der är något, som stundom gör mig detta qual. Tag det ifrån mig. Du kan det, när Du engång ger mig den lugna tron, att Du *vill* vara rik på ädla känslor och tankar ||Jag vet ej om Du förstår mig. Jag ville blott vara öfvertygad, att Du tänker, att Du har pligter att uppfylla, att Du vill arbeta för att känna dem och för att uppfylla dem – att Du icke vill vara så likgiltig för allt i verlden, och blott begära ostörd ro för Dig sjelf. Visst begär jag en del af Din omsorg. Men ser jag, att Du tänker och verkar för andra menniskor, för hela Ditt hus, så har jag glädje.|| och rik, på ädel verksamhet, när Du *visar begär* att låna dessa känslor af mig och till som förädla min otåliga, häftiga, nyckfulla vilja. Du tror det icke, älskade liten min maka! Men jag vet det väl, att Du kunde vinna stor makt öfver mig till det goda; och jag känner med mig en innerlig håg, att i mitt lynne styras af Ditt ord, Din blick, att lyda Dig, som är ett litet barn, uti allt, der Du vill göra mig till Din like i tålighet och saktmod, i lugn försakelse. O jag ber så innerligt till Gud vid tanken på Er, mina kära, jag ber för Er, jag ber för Er skuld om förbättring och frid i mitt hjerta,

20

30

När jag ser tillbaka på mitt förgångna lif, kan jag väl icke säga att jag någonsin haft själaro. Stråfvanden och felslagna förhoppningar, förvillelser och ånger hafva der vexlat, som i alla menskors lif. Kanske har jag dock erfarit det i ökad grad, då jag, så långt tillbaka jag minnes, aldrig saknat ärelystna drömmar, att något kunna uträtta för mensklighet och fädernesland och vid mognare år mången gång med all ifver arbetat derpå. Huru än dermed är; jag hade dock vunnit temlig lugn och fasthet, tiden näst förrän jag såg Dig och småningom bragtes till ny oro. Mest har detta sin grund deri, att jag då åter började tänka mera på egen sällhet och lycka. Och det är alltid till förderf. Ty ju mer menniskan skulle kunna glömma sig sjelf och tänka och verka för andra, lemnande egen lycka åt Dens omsorg, som vårdar liljan på marken; desto belåtnare och fridfullare skulle hennes inre blifva. Men det tillhör också Försynens styrelse, att menniskan i äktenskapet begär sin egen lycka, och att all kärlek här är sjelfvisk. Jag kan icke annorlunda förstå detta, än att Försynen sålunda velat gifva barnens uppfostran en borgen i föräldrarnes egen lycka. Djuren ledas af instinkten att vårda sina ungar. Men den hos ungen sjelf vaknande instinkten befriar dem snart från denna vård. Menniskobarnet är deremot så länge hjälplöst lekamligen, och dess andliga vård fordrar en half lifstids omsorger. Med endast kallt förstånd skulle få menniskor

40

50

åtaga sig detta uppfostrans värf. Det synes därför, att naturen hos de båda könen inplantat en så stark böjelse och med den ingifvit dem ett så starkt begär till egen, ömsesidig sällhet, endast för att sålunda leda dem till uppfostrarens svåra och uppoffrande värf. Äfven uppoffrar människan mycket af sin frihet, då hon för lifvet förbinder sig att i hvarje handling rådfråga en annans vilja. Derför måste hennes svaghet lockas af begäret efter sällhet. Att hon skall njuta den i sina barns kärlek – derpå tänkte Du ju icke lilli min? Denna blir också otillräcklig, der icke makarnes ömsesidiga kärlek finnes, ja den kan då blifva en källa till endast nya sorger. Men dock äro skaldens ord sanna:

»Hvad är kärleken, som fordrar allt

Mot den kärlek, som kan allt försaka!»

Och här känner jag, maka älskade, med bedröfvelse och ånger, huru mycket jag felat. Ifrån början har väl Din lycka och framtid legat mig tungt på hjertat. Men mina egna fordringar hafva vuxit. Skulle jag dock tro, att dessa fordringar äro helt och hållet fremmande för Din glädje, så skulle jag väl kunna kämpa mig till att glömma dem. Men det öfverstiger människokraft, att kunna göra det med nöjdt sinne, att icke känna saknad efter det förlorade. Huru skall en man lemna fordran på ett hem, der ordning och renlighet råder, huru den, att med den maka, han älskar, kunna dela känslor och tankar, att i henne se ännu något mer än en hushållerska, en barnasköterska, en lek för hans sinnlighet. Tänk Dig det, att barnet af modren insuper mer än halfva sin själ i känslor och böjelser. Och dessa barn äro ju äfven hans. Skall han ännu nöjd se dem fostras i liknöjd dålighet?

Människan kan säga till sig: uppoffra; men hon kan icke bjuda hjertat att icke sakna. Hon kan förjaga oviljan och hatet; men hon förmår icke befalla fram kärleken.

Du har kanske aldrig tänkt derpå, älskade min, att jag i lifvet uppoffrat något. Det är dock så, att jag lemnat många fördelar i embeten, sorgfri utkomst o. s. v., för att göra det mitt samvete kräft. Om arbete och försummade nöjen och hvila vill jag icke tala, emedan arbetet varit min tröst och lust. Förlåter Du mig icke då, att jag begärt lycka i ett hem, der något talar om en älskad hands omsorger, der jag eger ett hjerta, åt hvilket jag kan förtro allt, som upprörer och lifvar mitt eget? Om jag nödgats försaka äfven detta, huru skulle jag väl kunnat göra det med glädje. Mitt arbete, mina tankars inre lif har i alla skiften varit min tröst, den, som ingen människa kan umbära. Endast den skulle också då för mig återstått. Men skulle sålunda varit sörjdt för Din lycka? Och barnen – vårt barn lilla? Skulle jag förmått att glömma hennes själsdaning? Skulle Du varit lycklig om jag det gjort?

Af allt föregående, som af mina bref, ser Du, hvad jag äfven nu velat säga, att jag dessa två år varit bragt ur min fattning, varit ett rof för många tvifvel och farhågor och känt min sinnesoro nästan med hvar dag tilltaga. Utifrån tillkomna bekymmer hafva ökat den.

Du har aldrig kommit ihåg att fråga mig, hvad, som tryckt och tyngt. Och huru skall jag förtro min sorg åt liknöjda öron? Hvarje tänkande människa i vårt land skulle kunna sagt Dig, att ingen der har en mera tryckande samhällställning än min. Men jag tror nästan, att min egen hustru lilla icke vetat deraf. Eller huru? Har Du tänkt och trott, att jag i hemmet väntat tröst för, hvad jag saknat der utom?

Älskade min Maka! Du har sålunda äfven Du fått bördor att bära, omsorger utöfver Din ålder – och ringa glädje. Ty hvad kan jag väl bjuda Dig? Endast tacksam kärlek. Men om Du kunde läsa i mitt hjerta, huru innerligt jag älskar Dig, huru äfven mina häftigaste ord

10

20

30

40

50

framgått ur öfvermått af smärta, huru icke en småsak för sig, utan de tankar på framtiden, den väckt, gjort mitt sinne upprördt – om Du kunde se i mitt innersta, huru tacksam jag vill vara, när en gång mitt hem blir mig en tillflykt från alla yttre betryck. ||Tro dock ej Älskade, innerligt Älskade, att jag icke vet att tacka Dig för så mycket, mycket för stunden af ljuf innerlig kärlek, för Ditt saktmod, Din godhet, Din tålighet vid min häftighet. Huru skulle icke eljest allt varit tungt och kunnat blifva ohjelpigt. Ja Gud välsigne Dig min Maka egen för allt, allt, hvad Du gjort och lidit för mig. Bevara mig Ditt hjerta sådant och jag kan då aldrig blifva olycklig. || O det är mig ju dock äfven nu den käraste vrå på jorden, den enda, den enda, der jag vill lefva och dö. O gode, gode Gud, förlåte Du mina brister och fel, och låt mig än en gång återse detta hem och till mitt hjerta trycka dem jag öfver allt på jorden älskar. Bed med mig, älskade min maka lilla, bed med mig, för mig, ur förkrossadt hjerta, som mitt. Han skall höra våra böner. I Hans, i den Allmäktiges hand låt oss ödmjukt lägga våra svaga hjertan och vår framtids öden.

—
Dresden den 12 Augusti

20 Ännu är jag här. Ännu har jag intet bref. Det är på detta jag väntar, väntar med en, oro och otålighet, som gör mig verkligen sjuk. I Berlin försökte jag att skaffa mig brefven från Hamburg genom en tjensteman vid jernvägen. Men denne nekades att mottaga bref. Då skref Längman till en Handlande i H~~a~~m~~b~~urg. Men han hade glömt att uppgifva, hvarifrån bref väntades. Och i H~~a~~m~~b~~urg~~er~~ finnas många Postkontor. Här erhöLL L~~a~~ngma~~n~~ svar med begäran att uppgifva detta. Emellertid träffade jag på hitresan en Hamburgare, som jag kände från Helsingfors. Nu skref denne till Hamburg och öfversände en fullmakt från mig att uttaga brefven. Redan i förrgår skulle de kunnat anlända. Men 30 att uttaga brefven. Redan i förrgår skulle de kunnat anlända. Men ännu har jag intet. Klockan slår nu just 9 f. m., och då bör posten komma. I e. m. kl. 3 kommer åter ny post. Jag reser derföre ej förrän kl. 5. Har jag då intet bref, så måste jag tro, att inga finnas i Hamburg. Nej jag kan dock icke tro det! Skulle min egen maka lilla icke känt behof att skrifva. Skulle Hon icke anat till min saknad, min oro, icke alls delat dem? Åh nej, det är ju omöjligt! Är det icke så älskade, innerligt älskade maka min? Du har skrivvit. Åtminstone tre, så barnsliga, så goda, så tröstande bref. Och jag har icke fått se dem, fått kyssa dem tusen gånger, fått gråta af lättnad i hjertat af glädje öfver 40 Ditt goda hjerta och Din kärlek, af glädje öfver allas Ert stilla, ostörda lif, Er helsa och trefnad,

Får jag icke brefvet hit, så reser jag till Hamburg, fram och åter. Det gör en kostnad af 70 Rubel och tar bort två dagar. Men jag kan, jag vill ej lefva i den tro, att Du icke skrivvit.

Med posten kl. 9 *intet bref*. Ack, lilla mitt barn, om Du visste, huru djup min smärta är! Jag kan icke mera skrifva.

Dresden d. 13:de.

50 Jag har icke kunnat resa härifrån utan bref. Men hela gårdagen var min väntan fåfång. Den har gjort mig sjuk till sinne och äfven lekamligen. Jag får dock ej dröja öfver denna dag, utan måste resa kl. 1 e. m., om jag icke vill förlora det förnämsta af resan.

Jag borde beskrifva min resa hittills, men orkar ej dermed. Från Berlin reste jag hit på jernväg öfver Leipzig, hvarvid flera smärre städer

passerades. Här hafva målningsgalleriet, det förnämsta i Tyskland, och bildstodgalleriet sysselsatt mig. Tillsamman med Längman har jag gjort resor till en Akademi för lantbruk och skogsskötsel i Tharand samt till skogsplanteringar i nejden. I förrgår reste Längman till Töplitz, ett bad i Böhmen. Jag reser öfver Leipzig, Halle, Weimar, Gotha, Eisenach och Hanau till Frankfurt am Main. Krokvägen sker för jernbanans skuld. Derifrån till Mainz och sedan utför Rheinfloden till Kölln. Vidare öfver Aachen och Lüttich till Brüssel. Der hoppas jag åter på bref och skall äfven skrifva. Det sker således efter ungefär en vecka.

10

Ingen, ingen lust har jag för hela resan. Den bjuder intet, som roar mig. Och under den oro, hvori jag varit för Er, kan jag icke heller något arbeta.

Var icke ledsen Älskade min deröfver, att Du får ett så sorgset och tråkigt bref. Det blir väl bättre kanske, bara jag åter kommer på resa. Får jag blott några rader från Dig – och dessa gå ur Ditt hjerta – så orkar jag väl åter hålla ut, några veckor – ehuru långa de blifva. Aldrig, aldrig mera skall jag lemna Er.

Har väl Calle stackare börjat sin läsning i rätt tid? Helsa Melander på det hjertligaste och bed honom godhetsfullt hafva omsorg om hans första dagar i Skolan. Vi äro först d^{en} 10 September i London och hemkomsten drager troligen ut inpå Oktober. Jag är så bekymrad, att Calles läsning dittills icke går bra. Säg honom, att jag dock hoppas han uppför sig väl, icke skryter för de andra gossarne, och icke säger den minsta osanning. Kl. 7 bör han hvarje afton börja läsa öfver sin lexa, och Mina bör hvar morgon väcka honom klockan *half sju*, så att han åter om morgnarne hinner repetera lexan. Blott han genast efter hemkomsten från skolan kl. 11 f. m. läser eftermiddagslexan, så får han i vackert väder, springa till Skolan kl. 2, för att leka med de andra till kl. 3. Helsa Calle stackare med min faderligt kärleksfulla helsning och förehåll honom, huru ledsen jag skall blifva, om han uppfört sig illa. Tala söta Älskade min vänligt med honom ibland. Min tillgifna helsning till Pappa och små flickorna får Du icke glömma. Skulle Du till marknaden behöfva mera pengar, än Du får i September, så bed Pappa vara god och lemna Dig dem. Helsa också Mina och Maria. Kan Du behålla dem för nästa år, så gör det mig nöje. Så snart jag kommer hem, skola vi taga en liten flicka att valla Lillin vår. Kyss Lilli Lillin tusende gånger. Jag saknar henne med smärta såsom Dig, och hennes smekande miner och läten vid min åsyn stå jemnt för min inbillning. Hvarje barn, jag ser, förer mina tankar till henne, likasom varje ung kvinna vid en mans arm förer dem till Dig. Låt henne jemnt vara ute i friska luften. Den är mycket bättre än draget vid öppna fönster.

20

30

40

Må Himlen bevara Er, mina Kära, innerligt Älskade och saknade och mig förunnas att än en gång hafva er vid mitt öfverfulla hjerta. Jag lever och dör Min älskade, ljufva, goda, tåliga Maka lilla

Din egen
tacksamme, kärleksfulle, trogne make.
J. V. S:n

50

Hemligt